

Onze architect at home is amper 40, maar kan terugblikken op een fraai parcours. Wetenschappelijk pragmatisch - of pragmatische wetenschapper? -, duurzaamheidsadept, woonbootbewoner, diepzeeduiker en samen met zijn medevenoot Delphine Deceuninck winnaar van de gloednieuwe Jo Crepain award voor veelbelovende jonge architectenbureaus: hoeft er een tekening bij? Praten hoef je hem ook niet te leren. Toch begint hij met enige schroom aan het gesprek, want: “denc!-studio is niet Bart Cobbaert, maar een team van vijftien mensen”. Omdat we hier niet zoveel portretten kunnen schetsen, zoomen we in op hem, met onze excuses aan de anderen.

Bart Cobbaert van denc!-studio “IK is een team”

voor een deel van mijn stage bij hen in te vullen. Uiteindelijk ben ik daar zes jaar gebleven, wat mij de kans bood met diverse partijen samen te werken en het vakgebied vanuit verschillende invalshoeken te benaderen. Bovendien leerde ik daar Delphine kennen, die drie jaar na mij was afgestudeerd.”

Intussen had Bart via de rest van zijn stage, waar hij letterlijk voor de leeuwen werd gegooid, de dagelijkse praktijk door en door leren kennen. “Op zeker ogenblik moest ik een meetstaat maken voor een dakkapel.

Die dingen waren ten strengste verboden in de opleiding, zodat ik in een boek moest uitpluizen hoe zo’n kapel opgebouwd is en hoeveel hout daarin kruipt. Op die manier heb ik mij het ene praktijkthema na het andere eigen gemaakt.”

Het eerste erkende passiefhuis

En dan is er de befaamde serendipiteit. In 2000 werden Bart en Delphine, die allebei voorzichtig timmerden aan de uitbouw van een eenmanspraktijk, aangeklampt door Kris Baert, de topman van het studiebureau voor energiebewuste gebouwen CENERGIE, met de vraag naar een passiefhuis. “Kris vond ons de geknipte partners, omdat wij met een voet in het onderzoek en een andere in de architectuurpraktijk stonden. Hij heeft mij en de peter van zijn pasgeboren kindje meegetroond naar Duitsland om daar in zo’n woning te gaan

Bart Cobbaert werd geboren in Menen, aan de rand van het land, op een boogscheut van les Ch’tis. Voor zijn studies trok hij traditiegetrouw naar Gent, waar hij in 1996 zijn architectendiploma behaalde aan Sint-Lucas. Daar koos hij voor een verlengd verblijf als wetenschappelijk onderzoeker. “De eerste drie jaar van de opleiding wisselde ik wekdagen vol ongebreidelde creativiteit af met weekends vol no nonsense techniek. Mijn vader, een stabiliteitsingenieur, bracht me aan de keukentafel als een volleerde piloot telkens weer down to earth. Toen ik als alternatief voor de pas geschrapte thesis geacht werd aan wetenschappelijk onderzoek te doen, heb ik een softwareprogramma voor het energiebeheer van gebouwen geschreven, wat in die periode niet bestond. De school zag wel brood in die kennis, omdat zij mee betrokken was bij de nakende invoering van de epb-regelgeving, en stelde mij

logeren en enkele bedrijven te bezoeken om de juiste producten te vinden. Op vraag van Kris hebben we dat project in bouwteam gerealiseerd, dus zonder offerteaanvragen bij meerdere aannemers. Een leerproces binnen een leerproces. In de opleiding leer je bouwplaatsverslagen maken die vooral bedoeld zijn om jezelf juridisch in te dekken. Na ons eerste verslag bleef het twee weken angstwekkend stil vanwege de aannemer. Uiteindelijk belde hij met benepen stem: Bart, ik ben niet goed van al die advocatentaal. In het volgende verslag benadrukten wij wat goed was en gaven we voorzichtig aan wat beter zou kunnen. Alsof je zou bouwen voor je moeder of zuster, zeg maar.”

Als eerste erkende passiefhuis in Vlaanderen deed A Living Today veel stof opwaaien. “Toen wat later het Passiefhuisplatform werd opgericht en ik het voorstel kreeg om daar deeltijds als technisch adviseur te werken, heb ik volmondig ja gezegd. Delphine en ik hadden besloten om ons te profileren met uitsluitend energiebewuste projecten, maar in die periode konden we daarmee ons dagelijks brood niet verdienen. Een vast inkomen was dus welkom.”

»

Passiefwoning met een stalen frame die in amper zeven maanden werd gerealiseerd, van eerste bespreking tot oplevering. Denc!-studio fungeerde niet alleen als architect, maar stond ook in voor het interieur, de technieken, de duurzame aanpak en het projectmanagement.

© Luc Roymans

© Luc Roymans

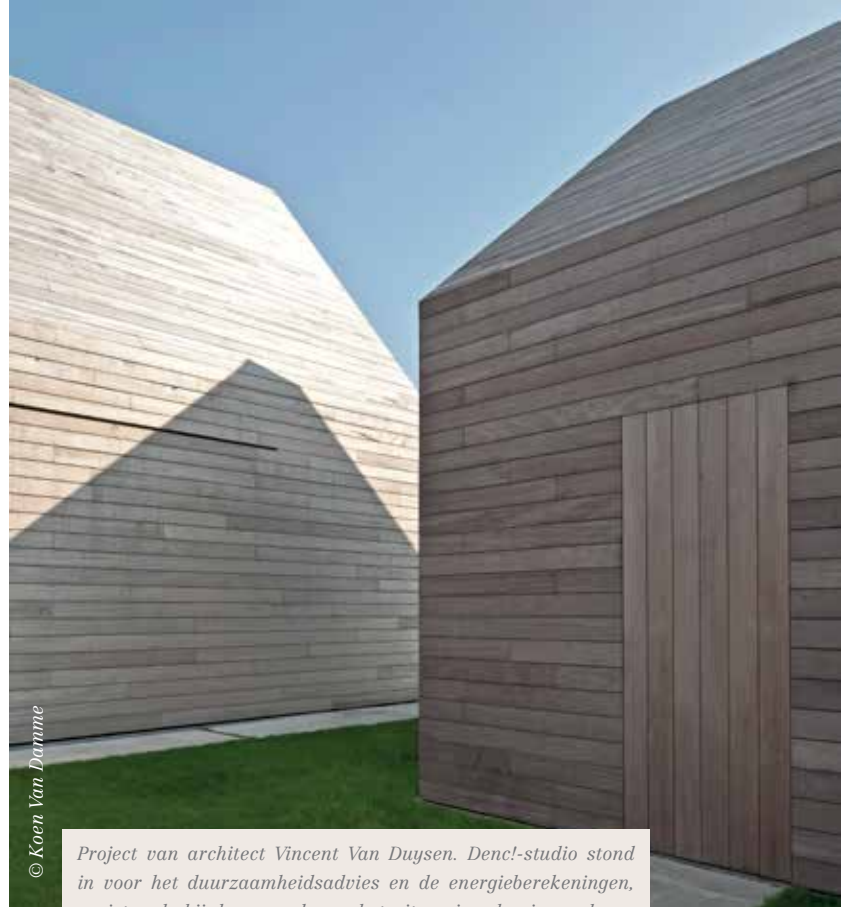
In 2004 zag denc!-studio het daglicht. Negen jaar later is het team uitgegroeid tot vijftien mensen. Naast de eigen architectuurprojecten treedt denc!-studio op als studie bureau voor de globale energiebewaking van projecten van andere ontwerpers. Het rijtje leest intussen als een who's who: Vincent Van Duysen, Bob Van Reeth, Eugeen Liebaut, Tomas Nollet en Hilde Huyghe. "Ontwerpers in wiens werk ik tijdens mijn opleiding wel eens ging grasduinen om inspiratie op te doen. Zeker in het kader van architectuurwedstrijden is er geregeld vraag naar onze inbreng, omdat een duurzame invulling daar standaard is geworden. Daardoor zitten wij ook in grotere projecten en hebben we onder andere samengewerkt met Baumschlager & Eberle."

"Vijftien jaar geleden had een boek over ecologisch bouwen nog een afbeelding van een fermette met veranda op de cover. Wij zijn blij dat we dat beeld mee een beetje hebben kunnen bijsturen."

Human resources

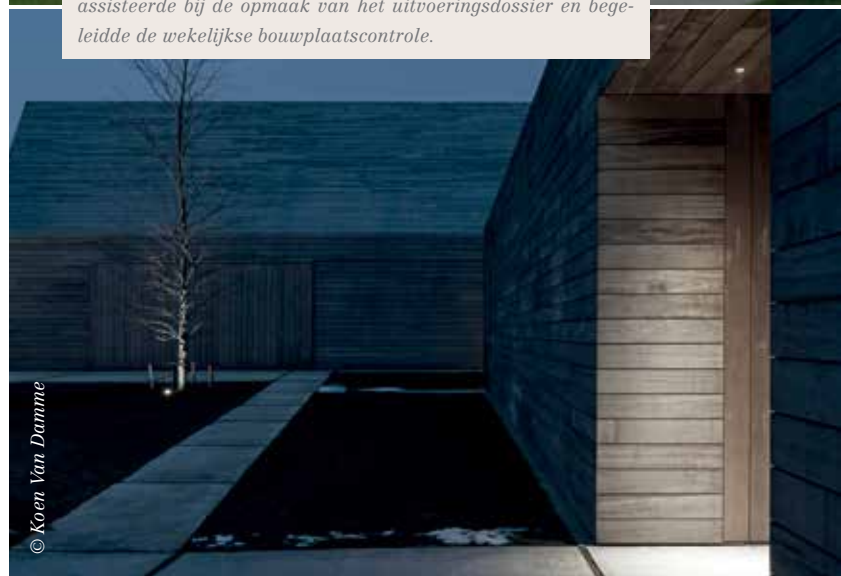
Bij denc!-studio is de gemiddelde leeftijd laag en werken er uitsluitend bedienden, geen zelfstandige architecten. "Als het van ons afhangt, blijven onze medewerkers hier tot hun pensionering. Maar dan moeten we hen een prettige, familiale werkomgeving bieden waarin ze gemotiveerd blijven. Dankzij hun vast contract hoeven ze zich geen zorgen te maken over zwangerschap, ziekte, loopbaanonderbreking en dergelijke. Als ze willen bouwen of vastgoed kopen, kunnen ze gemakkelijker aankloppen bij de bank met een loonfiche dan met de fluctuerende inkomstengrafiek van de zelfstandige. We houden ons zoveel mogelijk aan vaste uren, maar hanteren wel glijdende werkuren die het gezinsleven vergemakkelijken. Wij geven iedereen een lidmaatschapskaart van de beroepsverenigingen en betalen de infosessies die ze willen volgen. We laten hen bij de start ook een aantal opleidingen doorlopen zodat ze als neofiet niet door de mand vallen, want de meeste van onze klanten kennen de materie door en door. We werken ook niet met gescheiden afdelingen, maar laten iedereen alles doen, zij het met verschillende klemtonen, afhankelijk van iemands specifieke competenties. Zo leer je het snelst hoe je in je ontwerp oog moet hebben voor bijvoorbeeld de kostprijs en de uitvoeringshaalbaarheid. Alle administratieve zaken worden dan weer beredderd door een aparte medewerkster, want administratie is meestal niet de sterkste kant van een architect."

"Al bij al wordt hier hard gewerkt, maar kunnen we ook loslaten. Elke zes maanden organiseren we een teambuilding-activiteit die onze mensen mee invullen: een kookcursus, go-carting, boogschieten, touwklimmen. Met mijn hoogtevrees

© Koen Van Damme

Project van architect Vincent Van Duysen. Denc!-studio stond in voor het duurzaamheidsadvies en de energieberekeningen, assisteerde bij de opmaak van het uitvoeringsdossier en begeleidde de wekelijkse bouwplaatscontrole.

© Koen Van Damme

was dat laatste voor mij een shreeky opgave, wat de behendiger collega's uiteraard heel leuk vonden. We plannen ook geregeld een architectuurreis. Toen we ons eerste wedstrijdgeld wilden verdelen onder het toenmalige team, besloten die om er samen een week mee te gaan skiën. Wij hebben wat bijgelegd voor het eten en weg waren we. Achteraf kom je als een nog hechter team terug."

"Om normale werktijden en een constante cashflow te garanderen, sturen we waar nodig onze activiteiten bij. Vroeger bouwden we overwegend private woningen, maar daar komen veel avond- en weekendvergaderingen bij kijken. Daarom hebben we gediversifieerd naar professionele opdrachtgevers. We werken af en toe ook voor bedrijven. Zo hebben we bijvoorbeeld een energiebewuste woning ontwikkeld voor een bouwbedrijf, en een publicatie met passiefdetails gemaakt voor een fabrikant van isolatiemateriaal."

»

Kijk papa, een lopende kraan

Duurzaamheid is een breed én een persoonlijk verhaal. Bart Cobbaert: “Een van de uitdagingen voor morgen is hoe we iedereen een betaalbaar dak boven het hoofd kunnen geven. Privé wonen wij met vier mensen op een woonboot op 90 m². De meeste particulieren willen volop bergruimte, maar als oma overlijdt, gaat de zolderinhoud rechtstreeks naar het containerpark of de Kringwinkel. Bij ons is het heel eenvoudig. Wil je dat Sinterklaas passeert? Dan moet je een lade of legplank leeg maken. Wil je nieuwe kleren? Dan moeten er oude weg.”

“Mijn boot is ook autarkisch: de wereld mag vergaan, het bootje blijft bestaan. Wij produceren onze eigen elektriciteit en zuiveren zelf ons water. We hebben een hedendaags composttoilet met hennepsnippers. Toen mijn zoon Quint naar de kleuterklas ging, troonde hij me mee naar de wc’s daar: papa, papa, kijk, daar staat water in het toilet. En als hij of zijn zusje To bij vrienden logeren, verwonderen ze er zich over dat die vriendjes de kraan laten lopen terwijl ze hun tanden poetsen. Toch zijn we geen van allen geitenwollensokkenjongens.”

In stilte meten we onze gesprekspartner een bandana en een ooglapje aan en jawel, daar zit de perfecte piraat. “Boten moeten varen”, leest hij onze gedachten. “Ik heb een concessie voor negen jaar in Gent. Ik betaal het equivalent van de onroerende voorheffing en beschik daarvoor over een vaste

Voor Termote realiseerde denc!-studio een kantoor met magazijn in een hybride structuur van massieve metselwerk wanden en gewelven, met voorzetgevels in houtskeletcassetten.

plek. De enige voorwaarde is dat ik daar zes maanden per jaar aanmeer. Voor de rest kan ik vrij het ruime sop kiezen. Omdat een architect te veel werkt en zijn vrienden te weinig ziet, heb ik al een ronde van België georganiseerd, waarbij ik elke dag een andere vriend oppikte. Die moest eerst de vorige gast naar zijn of haar auto voeren en mocht dan een dag meevaren. Onderweg beleef je de meest verrassende avonturen. Op de scheepslift van Strépy word je bijvoorbeeld 76 meter omhoog getild. Op tijd en stond kun je ook de eerder industriële omgeving van Gent inruilen voor bijvoorbeeld Wachtebeke, waar je alleen koeien, kajakkers, mountainbikers en ruiters ziet.”

Een architect in een boot, is dat geen driesterrenkok die een kroket uit de muur haalt? “Op je dertigste bouw je beter geen eigen huis, anders kom je elke avond gefrustreerd thuis: ik heb vandaag een nog betere energetische oplossing bedacht, »

“Betaalbaar wonen staat stevast bovenaan het lijstje van de particuliere opdrachtgever. Terecht. Maar regel twee tot en met honderd van dat lijstje omvatten wensen die daar niet zo gemakkelijk mee te rijmen vallen.”

© Luc Roymans

© Luc Roymans

een nog betere aannemer gevonden, een nog beter ontwerp gemaakt.”

Een duik in de stilte

Nomadische woningen spreken hem dus aan. “Ik droom wel eens van mobiele wooncontainers op vrachtwagens, aan te passen aan het aantal gezinsleden. Maar onze structuren en regelgeving zijn daar niet rijp voor. Nochtans komen er grote problemen op ons af en moeten we ons toelagen op andere, creatieve woonvormen, als we morgen niet met generatieoverschrijdende leningen willen worden geconfronteerd. Zelf zijn we bezig met onder andere cohousing. Weldra gaat in Sint-Niklaas een project van start, en met de groep cohousing Pajottenland hebben we een project in Halle op het oog. Maar ook daarmee moet je opletten, want voor je het weet zit je elk weekend te vergaderen. Ook mag je niet vervallen in een soort communeformule.”

Hoe zet hij zelf de stress van alledag aan de kant? “Ik ben een diepzeeduiker. Hier zitten we allemaal samen in een landschapskantoor, waar soms vijftien telefoons tegelijkertijd rinkelen. Een keer onder water wordt alles stil en hoor je

“Als het om regeltjes gaat, zijn we altijd stout geweest. Wonen op een boot was hetzelfde verhaal: regels, regels, regels. Ik heb me daar niet door laten tegenhouden vanuit de overtuiging: ze kunnen morgen onmogelijk uitvaardigen dat een boot niet op het water thuis hoort.”

© Luc Roymans

Voor de transformatie van zijn woonboot werkte Bart Cobbaert samen met architect Bertien Stegeman.

alleen je eigen ademhaling. Jaren geleden heb ik het geluk gehad in Maleisië te kunnen duiken, waar ik op een dag twee haaien van twee meter lengte en enkele schildpadden met een diameter van een meter kruiste. Daar vind je regelrechte onderwaternatuurparken. Maar ook in eigen land valt er veel te ontdekken: kreeften, garnalen, oesters, de steengroeve van Vodelée waar vroeger marmer werd gewonnen en die nu onder water staat. In die laatste duik je tot 40 meter diep in de richting van een vlakte van twee voetbalvelden groot, met rondom tribunes in marmer. Tegen de wanden staan nog de huisjes waar de steengroeve-arbeiders indertijd hun boterhammen opaten en de liften waarmee ze omhoog en omlaag gingen. Dit weekend zijn Delphine en ik gaan duiken in de Grevelingen, op zo'n B&B boot met twintig kamers voor duikers. 's Nachts die afgesloten arm van de Schelde in: heerlijk.” ■

www.dencstudio.be

Redactie: Colette Demil & Staf Bellens